

VOCALISMUL NEACCENTUAT ÎN GRAIURILE LIPOVENEȘTI DIN ROMÂNIA

VIRGIL NESTORESCU

1. Lipovenii, vorbitori de limba rusă, sînt răspîndiți în aproximativ 30 de localități rurale și urbane situate în regiunile Suceava, Iași, Bacău, Galați și Dobrogea¹. Un studiu general, privitor la toate graiurile lipovenești din țara noastră nu s-a făcut pînă acum. Există doar cîteva studii consacrate unor graiuri izolate. Lucrarea de față constituie o încercare de studiere în ansamblu a vocalismului neaccentuat în aceste graiuri. Materialul folosit provine din anchete (înregistrări, anchete cu chestionar) efectuate în ultimii trei ani în 21 de localități cu populație lipovenească².

2. Pentru definirea unui grai rus oarecare, un mare interes prezintă vocalismul silabelor neaccentuate, mai ales realizările concrete ale vocalelor „neînchise“ *a, o, e* din prima silabă protonică³.

3. Sistemul vocalic accentuat la lipovenii din România nu are deosebiri sensibile de la un grai la altul. Vocalele sub accent cunosc trei grade de deschidere: *deschis, mediu, închis*.

4. În graiurile lipovenești fonemele vocalice neaccentuate au realizări fonetice variate, schimbîndu-și calitatea și supunîndu-se unei reducții mai mult

¹ Cf. E. m. Vrabie, *Privire asupra localităților cu graiuri slave din Republica Populară Română*, «Romanoslavica», VII, 1963, p. 77.

² Vom folosi în continuare următoarele abrevieri pentru numele acestor localități: *C* (Carcaliu), *Cl* (Climăuți), *S* (Sarichioi), *SIR* (Slava Rusă), *SIC* (Slava Cercheză), *G* (Ghindărești), *P* (Periprava), *Ch* (Chilia Veche), *Sv* (Sviștovca), *M* (Mila 23), *BrP* (Brălița-Pisc), *2M* (2 Mai), *J* (Jurilovca), *Mh* (Mahmudia), *Soc* (Socolinți), *Man* (Manolea), *B* (Botoșani), *Br* (Brătești), *L* (Lespezi), *TgF* (Tîrgu-Frumos), *R* (Roman).

Materialele rezultate din anchete sînt, în cea mai mare parte, înregistrate pe bandă de magnetofon și se găsesc în Arhiva fonogramică a graiurilor slave din România a Institutului de lingvistică din București.

Au rămas în afara cercetării, din cauza lipsei de material, trei colonii mai importante cu populație lipovenească: *Focuri*, *Dumasca* (reg. Iași), *Bordușani* (reg. Dobrogea).

³ Cf. *Русская диалектология*, sub redacția lui R. I. Avanesov și V. G. Orlova, Moscova, 1965, p. 36; R. I. Avanesov, *Очерки русской диалектологии*, I, Moscova, 1949, p. 62.